

ELŐSZÓ

Jelen kötet a mai magyar társadalom egyik legfontosabb kérdéskörével a felsőoktatás és a munkaerőpiac kapcsolatával foglalkozik. A publikációk szerzői nem könnyű kérdéseket tesznek fel. Csak néhány példa álljon itt a feltett kérdésekből: Mi az egyetemi szféra funkciója a posztmodern társadalomban? Hogyan lehet növelni az oktatási rendszer és a munkaerőpiac kongruenciáját? Az egyetemi oktatási rendszer mennyire készíti fel a leendő diplomást a munka világára? A hallgatók értékei, családi háttere mennyire befolyásolja munkaerő-piaci elhelyezkedésüket? Illetve, ha hatással van rá, akkor ez pozitív vagy negatív előjelű? Releváns kérdések ezek. A válaszokat a szerzők elsősorban a szociológia tudományának segítségével adják meg. A kötet fontos jellemzője, hogy nemcsak leíró (deskriptív) írásokat tartalmaz, hanem olyanokat is, amelyek megoldást nyújthatnak egyes munkaerő-piaci kérdésekre. Ide tartoznak például azok a tanulmányok, amelyek a Szegedi Tudományegyetem egyes képzéseit vizsgálják a munkaerőpiaci szereplők elvárásai felől. Itt több esetben interjúrészletek is találhatók, amelyekben a gazdasági szereplők elmondják, hogy milyen szakmai és általános kompetenciákra van szüksége a fiatal diplomásnak ahhoz, hogy megfelelő álláshoz juthasson. A válaszok tehát nemcsak teoretikusak, hanem gyakorlatorientáltak is. Ugyanakkor a tanulmányok kiválasztásakor igyekeztünk nemzetközi kitekintést is adni. Így olvashatóak közlemények, amelyek a szerbiai és az oroszországi diplomások munkaerő-piaci kilátásait elemzik.

Ulrich Beck tanulmányában a munka világának lehetséges jövőmodelljeit mutatja be, a tudástársadalomtól a szabadidő-társadalmaig. Mindegyik modell közös jellemzője, hogy reformokat sürget. Beck értelmezésében a fő választóvonal azon értelmezések között húzódik, amelyek lehetségesnek tartják a teljes foglalkoztatás megvalósítását, és amelyek nem.

Jóna György oktatásgazdaságtani tanulmányában azt vizsgálja, hogy a munkaerőpiac és a felsőoktatás struktúrájának harmóniáját hogyan lehet megvalósítani egy olyan társadalmi arénában, ahol sokszor egymással szemben álló csoportok képviselik érdekeiket. Jóna hipotézise és eredményei szerint a felsőoktatás és a munkaerőpiac kongruenciája úgy valósítható meg, ha az oktatási rendszer adaptálódik az adott ország gazdasági fejlettségi szintjéhez. A szerző elemzését hazai és nemzetközi példák segítségével is illusztrálja.

Bocsi Veronika értékszociológiai kutatásában a hallgatók munkaértékeit, illetve a munkaértékek és értékpreferenciák közötti kapcsolatot elemzi. A főbb eredmények azt mutatják, hogy az értékpreferenciák és a munkaértékek között szoros összefüggés áll fenn. Továbbá a teljesítményelvű, felelősségteljes munka képét elfogadó hallgatói csoport a magasabb státusú hallgatók és a rendszeres munkavégzők közül kerül ki.

Szöcs Andor kutatásában a Debreceni Egyetem nappali tagozatos hallgatóinak munkához való viszonyát vizsgálja. A kutatás eredménye szerint a tanulás mellett rendszeresen munkát vállaló hallgatók aránya alacsony, a nappali tagozatosok egytizede végez rendszeresen munkát tanulmányai mellett, ugyanakkor a hallgatók valamivel több, mint fele végzett már pénzért munkát tanulmányai alatt. Valamint megállapítható, hogy a tanulás mellett munkát vállaló hallgatók tudatosabban, célratörőbben tervezik jövőbeli állandó munkaerő-piaci létüket, mint munkát nem vállaló társaik.

Fekete Ilona Dóra és Csótó Edit Krisztina írása a felsőoktatás tömegesedésének a gyógyszerészképzésre való hatását és annak a munkaerőpiacra való viszonyát vizsgálja. Eredményeik szerint a gyógyszerészképzésben résztvevők viszonylag könnyen tudnak képesítésüknek megfelelően elhelyezkedni, mivel a gyógyszerészi professzió hiányszakma. A kutatók szerint a magyar gyógyszerészképzés megfelel az EU követelményeinek, ennek ellenére az oktatás hatékonysága és a képzés színvonalának emelése érdekében reformokra, átszervezésekre lesz szükség a közeljövőben.

Jancsák Csaba kutatásában a Szegedi Tudományegyetemről kikerülő mobilalkalmazás-fejlesztés modul elvégző diplomásokkal kapcsolatban a munkaerő-piaci szereplők elvárásait vizsgálta. A kutatás eredményei szerint a munkaerő-piaci szereplők a munkavállalók felé a szakismeretek magas fokú birtoklása mellett a legfontosabb általános elvárásoknak a minőségi munkára törekvést, az önálló munkavégzésre való képességet, a precizitást, és a problémamegoldó képességet tartják – és a felsőoktatásról az ezekre való érzékenyítést várják elsősorban.

Kiss Mária Rita tanulmányában a Szegedi Tudományegyetem új agrár szakjainak várható fogadtatását vizsgálja a regionális munkaerőpiacon. A kutatás eredményei szerint a felsőoktatási képzésnek rugalmasabban kell igazodni nemcsak az állami és versenyszféra elvárásainak különbségeihez, de az egyes munkahelyek speciális és a piac függvényében időnként gyorsan változó igényeihez is.

Gyöngyösi György Tamás a Szegedi Tudományegyetem lézerfizikai képzéseinek munkaerő-piaci kapcsolatát tekinti át. A tanulmány legfőbb állítása, hogy a munkavégzéssel kapcsolatos szakmai és minő-

ségi elvárások (szakmai háttértudás, minőségi munkára törekvés, munkával való azonosulás, munkához való hozzáállás, precizitás, önálló munkavégzésre való törekvés, szakmaszeretet, felelősségvállalás) a legfontosabbak a munkáltatók számára.

Gábrity Molnár Irén a magyar nyelvű felsőoktatás és munkaerőpiac kapcsolatát elemzi Szerbiában. Szerbiában az egyetemen diplomázott magyarok száma még mindig alacsony a többségi nemzet egyetemi diplomásainak számához viszonyítva. Ahhoz, hogy a hallgatói létszám növekedjen szükséges az oktatáspolitikai, a tanügyigazgatás segítségével is.

A kötet utolsó publikációja nemzetközi kitekintést is nyújt. Szergej Bisztrjancev és Dmitrij Szavcsuk az orosz felsőoktatási rendszer diplomásainak elhelyezkedési és munkaerő-piaci kilátásai mutatja be.

Bízunk benne, hogy a kötet tanulmányai a szakmai-tudományos párbeszédközösségek, a téma érdeklődői és akár a fiatal diplomások számára is sok hasznos információt nyújtanak.

Darvai Tibor
szerkesztő